

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 12. De iis quæ requiruntur vt ad beneficia Ecclesiastica obtinenda
dignus quis censeatur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

fit, quod illa imponatur iis, qui hostiliter persequuntur Cardinales: & hæc determinate ijs, qui Episcopum percutiunt, ut mittunt in exilium. Tertium est, quod ex septem generibus participationum, de quibus illam imponi dictum est; unum sit, nempe receptariorum: quibus hæc non est imposita. In isto impedimento dispensat solus Papa.

Tertium eiusdem generis impedimentum est, à Summo Pontifice impetrare beneficium adhuc viventis, tanquam iam mortui. Id enim faciens redditur inhabilis ad tale beneficium, etiam post mortem illud possidentis ex regula Cancellariæ Apostolicæ De impetrantibus beneficia viventium. Ad quam regulam Ludovicus Gomez quaest. 3. docet id procedere etiam si per ignorantiam contigerit. Quod intellige cum exceptione, nisi ea sit aperte inculpabilis: quæ ut culpa, sic poena caret. In hoc autem impedimento solus Papa dispensat.

Quartum est simonia: qui enim acquirit beneficium per simoniam fit inhabilis ad illud sic acquisitum: etiam si ipso quidem ignorante, sed tamen ipsius nomine commissa sit simonia, ex cap. Quicumque 1. quaest. quinta: de qua etiam egimus in præced. lib. 23. cap. 12. sect. 3. Ad alia autem beneficia, quæ non accipit per simoniam, inhabilis non est quidem iure antiquo, est tamen iure nouo hoc nomine: quod per quasdam constitutiones Pij quarti & Pij quinti confidentialis simonia efficiat ad omne beneficium inhabilem, prout videri potest apud Nauar. in Enchir. cap. 23. num. 110. ubi Pij quinti talem constitutionem refert, & declarat. Vide à nobis tradita in eodem libro 23. cap. 11. quaest. 4. diuisione 3. De dispensatione vero in hoc impedimento iam ex professo egimus in citata sect. 3. n. 186.

158. Postremum impedimentum est status personæ, quo seculares ad regularia beneficia sunt inhabiles, ex cap. Possessiones, De rebus Ecclesiæ alienandis, vel non, ex cap. Inter quatuor, De religiosis domibus: ex cap. Cum de beneficio, De præbendis in 6. ex Clem. Ne in agro, §. Cæterum, versu Sane Prioratus, De statu monachorum: & ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 10. De reformatione: & sess. 25. cap. 21. De regularibus. Solus autem Papa potest in hoc dispensare, nisi quod ex cit. cap. Inter quatuor: deficientibus regularibus Episcopus possit beneficia ipsorum committere Clericis secularibus, ut ibidem notat glossa: quia necessitas legem non habet.

Quo præterea impedimento Regularis vice versa, inhabiles sunt ad beneficia secularia: argumento cap. Placuit, 16. quaest. 1. & cap. Cum de beneficio, atque cap. Beneficium, De regularibus, in 6. Itaque in ea re egent dispensatione, quam solus Papa de se potest in duobus casibus alter est, cum beneficium fuerit simplex, id est, sine animarum cura: nam ob hanc tantum regularis admittitur ad beneficium seculare, ex cap. Quod Dei timorem, De statu monachorum. Alter est, quando beneficium est quidem curatum, sed Religiosus ad illud promouendus debet transferri de vna religione in aliam. Quod quia prohibetur iure communi in Concilio Trident. sess. 14. cap. 12. in fine, fieri nequit licite absque Papæ dispensatione. In aliis casibus vero, Superiores Religiosorum dispensant, saltem accedente consensu Episcopi. Sique ratione suscepti oneris debeat Religiosus suum monasterium deserere in totum, debet licentiam ad id obtinere à Papa, vel ab ipsius Legato à latere, iuxta cap. Si Abbatem, De electione in sexto. Vici potest de his Syluester in verbo Religio 7. quaest. 1. 2. & tribus sequentibus.

Adhuc per istud ipsum impedimentum, Regularis profusus vnus religionis, incapax est beneficiorum regularium alterius religionis distinctæ, ex citata Clement. 1. & ex cap. Cum singula, §. Prohibemus, De præbendis, in 6. & ex Concilio Trident. cap. 10. & 21. supra citatis. In eoque opus est Papæ dispensatione per textum expressum in eod. §. Prohibemus.

159. Ad idem quoque impedimentum referri potest quod beneficia iuris patronatus conferri tantum possint secundum institutionem, & fundationem illius à quo constituta sunt: sicut solis habentibus conditiones quas is determinauerit, conferri debeant: cæteri que sint talium incapaces: vt si quis fundauit, & dotauit beneficium conferendum suis consanguineis, ille non est eius capax, qui non est de tali familia, vel genere: quia liberum fuit fundanti, bona sua dare Ecclesiæ

cum tali conditione, & onere: sique Ecclesia ipsa conditionem approbavit, sicut merito potest, vt fideles inducantur ad similes fundationes, ea tenet. Quod si omnes de ea familia sint indigni tali beneficio, nulli eorum est conferendum: quia contra ius naturale & diuinum est, beneficium Ecclesiasticum indigno conferri. Igitur vel obtinenda est à Papa dispensatio, vt Clerico alterius familie detur, vel ab Episcopo, ad tempus commendandum est Clerico alterius familie. Sin autem sint quidem digni de eadem familia: sed alij alterius familie sint digniores, non debent hi illis præferri: quoniam satis est, Clericum eiusdem familie esse dignum vt ius habeat, ad illud, quod fundator sibi iuste referuauit. Alij vero quantumcumque digniores, nullum ius habent ad tale beneficium, existente aliquo digno in familia, cui est assignatum.

160. Referri quoque potest ad propositum impedimentum: quod, vt meminit Nauar. in lib. 1. Consiliorum rit. De constitutionibus Consil. 5. num. 1. in Hispania non fiant beneficiarj nisi Hispani, & in Gallia nisi Galli. Cuius statuti Rebuffus in praxi beneficiorum 3. parte tit. De rescriptis mixtis, num. 7. rationes has habet, tum ne exteri secreta regni reuelentur, tum quod illi propter idioma diuersum non valeant populum sibi commissum docere: tum demum quia nihil ipsi neque ipsorum parentes in Ecclesiis fundandis dederunt. Adde quod naturalis magis ametur, & colatur à suis quam alienus, vt insinuatur in cap. Bonæ 2. sub finem, De postulatione Prælatorum: atque beneficij emolumenta potius illi, quam externo videantur deferenda, iuxta cap. Nullus inuitis, distinctione 61. ob quas causas Summus Pontifex talis statuto facile acquiescit.

161. Cæteræ quæ referuntur inhabilitates non sunt vere tales, & quæ acquisitionem faciunt inualidam, sed totum quæ eam reddant vitiosam: vt v. g. accipere beneficium mala intentione: puta ob reditus præcipue, vel animo non perseverandi in statu Clericali, vel perseverandi in peccato publico: quæ intentiones peccata sunt quidem grauia, non faciunt tamen inualidam, & irritam beneficij adeptionem. Quod idem iudicandum est, cum quis beneficium acquisiuit per hypocrisim, seu simulatam sanctitatem, aut etiam paupertatem. Nam etsi peccet, non tenetur tamen relinquere beneficium sic acceptum: dummodo aliis capax sit, & aptus ad præstandum officium, propter quod illud datur. Neque refert quod sit indignus officio propter quod beneficium datur, nam indignus est tantum quoad se, seu quia non potest tale officium absque peccato exercere, donec se correxerit: non autem quoad populum: quoniam id ipsum officium, quod ille in peccato exercet, est verum officium, dignum cui annexum sit beneficium: non quidem ex dignitate ministrantis, sed ministerij, quod exhibetur populo.

Similiter violator interdictionis etiam si non possit eligi, & postulari ad beneficium, ex cap. Is qui, De sentent. excommun. in 6. non est tamen inhabilis eo nomine: cum sint alij modi obtinendi beneficium: vt per collationem. Alio tamen nomine censetur inhabilis: nempe quia est irregularis, ex eod. cap. & ex sequenti cap. Is cui. Similiter cum quis eligitur per abusum secularis potestatis, aut est pericurus, vel sacrilegus, vel falsarius, peccatur quidem conferendo ei beneficium; non ideo tamen est ad illud inhabilis, nisi inde effectus sit infamis. Quod addo propter regulam penultimam De regulis iuris in 6. Infamis portæ non pateant dignitatum.

CAPVT XII.

De iis quæ requiruntur vt ad beneficia Ecclesiastica obtinenda, dignus quis censatur.

S V M M A R I V M.

- 162 Ad dignitatem, & habilitatem referuntur quæ necessaria sunt aliquo, vt vt: seu vt beneficij capax.
163 Matritas Matris necessaria: quodque ad Episcopatum, & Cardinalatum requiratur annus trigessimus.
164 Quod ad cætera beneficia, quæ annexam habent curam requiratur annus 25. inceptus.

- 165 *Ætas 22. annorum requisita ad dignitates Ecclesie Cathedralis, non habentes annexam curam animarum: & ad regularia beneficia.*
- 166 *In Abbatis, & Prioris, requiritur annus 40. & quorum requirant secularia beneficia simplicia.*
- 167 *Defectus qualitatum debitarum reddens acquisitionem beneficij inualidam.*
- 168 *Dispensatio in defectu ætatis.*
- 169 *Sufficiens scientia requisita ad beneficiorum acquisitionem.*
- 170 *Maior, vel minor requiritur, pro varia qualitate beneficiorum.*
- 171 *Scientia requisita respectu Ordinis annexa beneficio.*
- 172 *Defectus scientie quatenus beneficij collationem reddat inualidam.*
- 173 *Eminens scientia non est necessaria ad validitatem collationis beneficij, est autem omnino necessaria sanis mentis.*
- 174 *Quando mortali peccato contaminatus peccet mortaliter accipiendo beneficium, & collatio ei facta, sit inualida.*
- 175 *Quando peccet quidem mortaliter, sed collatio non sit inualida.*
- 176 *Quando ne peccet quidem.*
- 177 *Dispensatio ad beneficium cum indigno, improbanda: & quatenus per accidens possit nihilominus fieri interdum etiam ad Episcopum.*
- 178 *Requisita ut fieri possit, quoad officium beneficio adiunctum.*
- 179 *A Confessoria notanda de eo qui beneficium accepit, cuius incapax fuit.*

MULTA quidem sunt necessaria, ut quis censetur capax beneficij Ecclesiastici: sed ad duo reuocantur (quod Concil. Trident. sess. 7. cap. 3. attigit) nempe ad dignitatem, & ad habilitatem. Inter quas differt, quod dignitas respiciat spiritale officium propter quod beneficium datur: indignus enim est beneficium, qui id ipsum officium exercere non potest. Inhabilitas vero respicit penam Ecclesiasticam. Nam ille inhabilis est, qui Ecclesiastica lege à beneficio (alioquin eo dignus) arceatur propter aliquod impedimentum. Ex qua differentia sequitur alia; quod inhabilitas tantum fit de iure canonico: ideoque Papa cum omni inhabili dispensare possit: valeatque talis dispensatio etiam data sine causa, propter auctoritatem, quam idemmet Papa habet super omne ius Ecclesiasticum. Dignitas vero (cum ratio naturalis dicitur non esse indigno committendum officium) sit de iure naturali, in quo Papa dispensare non potest, nisi (prout paulo post exponetur) ex accidenti. Cæterum quia habilitas de qua hic sermo est, consistit in carentia impedimenti Canonici, nihil ad ea quæ in præcedenti cap. dicta sunt occurrat de illa addendum. Si enim ille habilis est ad beneficia Ecclesiastica, qui caret Canonico impedimento: sufficit nosse quæ quotque sint Canonica impedimenta, ut plene cognoscatur quis sit ad beneficia Ecclesiastica habilis vel inhabilis.

Quod autem ad dignitatem attinet, ea ex Concil. Lateranensi sub Alexandro tertio (& refertur, De electione, cap. Cum in cunctis) & ex alio Concil. Lateranensi sub Leone decimo sess. 9. & ex Concil. Trident. sess. 7. cap. 1. De reform. & sess. 24. cap. 12. tria continent: nimirum maturitatem ætatis, scientiam literarum, & probitatem morum: quorum primum requiritur, ut quis possit facere officium: secundum vero, ut sciat facere: & tertium, ut velit facere: de quibus sigillatim dicendum est.

De maturitate ætatis.

SECTIO I.

NOtandum est, iure naturali ad beneficium requiri eam ætatem, quæ est necessaria ad exercendum officium propter quod illud datur. Dictamen enim est rectæ rationis, quod in cap. 3. De ætate, & qualitate habetur. Indecorum esse, ut hi debeant Ecclesias regere, qui non nouerunt gubernare se ipsos: cum ad Ecclesiarum regimen tales personæ sint admittendæ, quæ discretionem præelegant, & morum præfulgeant honestate. Iure autem Ecclesiastico, facta esse eiusdem ætatis determinationem in singulis beneficiis, hoc modo.

Primo ad Episcopatum requiritur annus trigessimus completus, ex cap. Cum in cunctis, De electione: aliterque

facta electio, inualida est, iuxta cap. Cum nobis, eod. tit. Requiritur similiter ad Cardinalatum, iuxta Concil. Trident. sess. 24. cap. primo De reform. ubi & præscribitur in Cardinalium creatione exigenda esse eadem, quæ de Episcopis præficiendis iure statuta sunt quoad vitam, ætatē, & mores. Verum totum id pendet ex voluntate Papæ, qui omnes iuris Ecclesiastici defectus potest supplere.

Secundo ad Abbatiam, Decanatum, Archidiaconatum, & aliud beneficium quocumque annexam habens animarum curam, requiritur 25 annus inceptus, ex eod. cap. Cum in cunctis, §. Inferiora: & ex Concil. Trident. sess. 24. cap. 12. De reform. Vbi aduerte, in numero beneficiorum habentium annexam animarum curam, poni ultra Parochiale. Tum, iuxta cap. Dudum 2. De electione. Canonicatum qui est cum iurisdictione in foro externo, ad excommunicandum, visitandum, & cætera facienda, de quibus in eodem cap. §. Licet, & in Extrauag. communi, Execrabilis, De præbendis, §. finali: quantumcumque non sit cum parochiali animarum cura. Tum etiam Canonicatum, qui est cum tali cura; & canonicus debet Ecclesiam parochialem gubernare per se, aut per Vicarium temporalem, ex eodem §. finali: non vero, si tali Ecclesie Vicarius perpetuus, iuxta cap. Extirpanda, De præbendis, sit attributus: quia tunc Canonicatus, cui illa annexa est, non censetur esse cum animarum cura, ex eodem adhuc §. finali.

Aduerte præterea, sicut in Parocho, ita & in Vicario perpetuo parochialis Ecclesie, requiri annum 25. inceptum, ex Clementina vnica, De officio Vicarij. Itaque in coadiutore, seu administratore Ecclesie parochialis, ex superius citato §. Inferiora. Et ratio est, quod vterque exerceat Parochi officium. Aduerte demum ex Concil. Trident. sess. 24. cap. 8. De reform. in Pœnitentiario, qui instituendus est in Cathedrali Ecclesia, requiri annum quadragesimum.

Tertio, ad personatus, aut dignitates Cathedralis Ecclesie, non habentes annexam animarum curam, sufficit annus 22. completus, iuxta illud quod in prius citato cap. 21. Concilium Tridentinum prohibet, ne ad talia beneficia adsciscantur minores viginti duobus annis.

Quarto, ad prioratum conuentualē monachorum requiritur annus 25. inchoatus, ex Clē. prima, De statu monachorum, §. Cæterum. Vbi additur ad Prioratum non conuentualē habentem annexam animarum curam, quæ per secularem exerceatur, requiri annum 20. absolutum. Quod si Prior illam per se exercere debeat, in eo requiritur 25. annus inceptus, iuxta cap. Licet Canon. De elect. in 6. Atque quod de Priore conuentuali dicitur, pari ratione dicendum est de Guardiano, & eiusmodi alijs Præpositis familiarum Religiosorum.

Quinto, ad Regularia beneficia, quæ non habent annexam animarum curam, requiritur 16. annus completus. Nam tale beneficium non nisi professio conferri potest, ex cap. Nullus, De electione in 6. & ex citato §. Cæterum, verlu, Sane Prioratus. Nunc autem ante 16. annum completum professio fieri non potest, ex Concilio Tridentino sess. 25. cap. 15. De regularibus.

Sexto, ex eodem Concilio in præcedenti cap. septimo, Abbatis, & Prioris, ac quæuis præfecta feminarum, nõ debet minor esse 40. annis: & quæ post professionem expressam, octo annis laudabiliter vixerit, aut minimum, si alia idonea commode haberi non possit, quæ trigessimum annum excefferit, ac quinque saltem annis post professionem in religione laudabiliter vixerit.

Septimo, ad beneficium seculare simplex, id est, nec curam animarum, nec iurisdictionē in foro externo, nec eminentiam in choro habens, si ordo sit ei annexus, ætas eiusdem Ordinis requiritur: vel saltem illa, in qua beneficiarius possit ad talem ordinem intra annum promoueri, iuxta post dicenda. Vnde si beneficium sit præbenda Sacerdotalis, ad ipsum requiritur 25. annus inceptus; si Diaconalis, 23. inceptus, si Subdiaconalis, 22. inceptus, iuxta Concil. Trident. sess. 23. cap. 12. De reform. Et ita cum ex eodem Concilio in sequenti sess. 24. cap. 12. De reform. ad Canonicatus, & portiones Ecclesie Cathedralis requiritur, ut annexam habeant aliquem ordinem sacrum: requiritur, quodque ætas saltem anni 22. incepti.

164.

165.

166.

AL
IS

Postremo, ad quocumque beneficium Ecclesiasticum requiritur 14. annus inceptus, alioqui collatio est inualida, prout aperte indicant verba illa Conc. Trident. in sess. 23. cap. 6. Nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus, ante 14. annum beneficium possit obtinere.

167. Hic aduerte primo non tantum defectum illius ætatis, sed etiam alterius cuiuscumque requisiti ad beneficii, reddere collationem eius nullam, ex Syluestro in verbo, *Electio* 1. num. 16. & ex Armilla in eodem verbo, num. 24. Confirmatur vero ex eo, quod secundum Concil. Trident. sess. 25. cap. 5. De reform. prouiso beneficiorum facta sine eorum qualitatibus vel ordinibus, surreptitia censeatur. Ætas autem est talis qualitas, sicut sunt & alia quæ ad beneficium requiruntur: siue ex iuris constitutione, siue ex fundatione, vt v. g. lectio sacre Scripturæ, quæ interdum est annexa beneficio: item sacer ordo, qui potest annexus esse etiam beneficio simplicis; vt quando fundatur capella, quæ non possit conferri nisi Sacerdoti: itemque gradus: nonnunquam enim beneficium exigit, vt qui illud accipit sit doctor, vel licentiat in Theologia, aut in iure Canonico, ex Conc. Trid. sess. 24. De reform. cap. 12.

De quibus qualitatibus aduerte secundo, iure quidem naturali sufficere, vt is qui accipit beneficium iam habeat qualitates, quas idiplum requirit, vel speretur suo tempore habiturus: iure tamen Ecclesiastico constitutum esse, vt collatio beneficii non sit valida, nisi ille qui ipsum accipit iam habeat easd. qualitates necessarias: vel si ordo aliquis requiratur, peruenierit ad ætatem in qua possit intra annum ad illud promoueri. Vnde qui aliter, id est, sine qualitatibus, requisitis accipit, tenetur aut nouam collationem obtinere, aut beneficium dimittere, & fructus perceptos, si extent, restituere: consumptos vero bona fide tenetur restituere quoad id, quo factus est ditior: & consumptos mala fide restituere in integrum deductis necessariis expensis in iis ipsis fructibus colligendis, & conseruandis, iuxta communem doctrinam de restitutione. Legendum est Concil. Trid. sess. 5. cap. 3. sess. 22. cap. 4. sess. 25. cap. 5.

168. Ceterum indignum beneficio ob ætatis defectum, solus Papa capacem illius facere potest: tum dispensando in iure Ecclesiastico, tum interpretando ius naturale: cui talis defectus non ita repugnat, quin possit ob aliquem finem iustificari, & ob illum auctoritate Papæ relaxari, sicut relaxantur votum, & iuramentum. Et ita quamuis recte rationi aduersetur puerum seu adolescentulum Cardinalem creari, cum Cardinales eligantur, vt sint Papæ Consultarij in grauissimis totius Ecclesiæ negotiis, adeoque vt *Papam ipsum Sede vacante eligant*, & communi Ecclesiæ bono prospiciant, illudque promouean: Nihilominus tamen contingit nonnunquam adolescentulos ad Cardinalatum promoueri iuxta aliqua de causa: vt ob generis splendorem, nobilitatem, prærogatiuam, eminentiam; vt quando sunt filij, aut nepotes Principum, aut ipsius Papæ consanguinei.

De scientia literarum.

SECTIO II.

169. De hac tenenda sunt aliquot documenta. Primum est: collationem beneficii non valere, quando fit ei qui est omnino illiteratus, ex cap. 1. & 2. distinct. 36. & cap. 1. & 3. distinct. 55. & cap. finali. De ætate, & qualitate. Quis autem sit censendus omnino illiteratus, cum de beneficii acquisitione agitur: constat ex eo, quod traditum ab Innocentio ad cap. Cum in cunctis, De electione, & ab alijs Canonistis communiter receptum, meminit Nauar. ad cap. Si quando, De rescriptis exceptione 14. nēpe de scientia sufficienti ad beneficium, qua quæ careat tanquam illiteratus, censeatur illo indignus, iudicandum esse attenda dignitate, loco, & ordine, id est, habito respectu ad eminentiam ipsius beneficii, & ad locum in quo ipsum est, & ad ordinem, quem officium pro quo idiplum beneficium datur, requirit.

In quo iudicio attendendum est, quid sit iure Canonico statutum de tali re. Nam quod Nauar. ait relictam esse Iudicis arbitrio ita verum est; vt quod Ecclesia definit, retineri oporteat. Quid autem illud sit, duobus sequentibus

documentis declaratur: vno quidem generaliter, & altero particulariter.

Secundum igitur documentum est: quod maior scientia requiratur ad beneficium curatum, quam ad simplex; cum illud de iure adiunctum habeat officium non solum tractandi sacramenta; sed etiam proponendi populo verbum Dei, & audiendi confessiones, ex Clement. 2. §. Verum. De sepulturis. Vnde cum ad beneficium simplex sufficiat scientia eorum, quæ spectant ad officium ei adiunctum rite exequendum, sit vt nonnunquam sufficere possit scientia legendi Latine, qua legens valeat lecta construere, iuxta Nauar. in Miscellaneo 43. De oratione. num. 3. per glossam ad Clement. 1. De concess. præbendæ: verbo *Reputamus*: vt cum ipsi beneficium non requirit aliud seruitium, quam recitationis breuiarij, quale est præstimonium positum in vsu apud Hispanos. Fit etiam, vt ad beneficium curatum requiratur scientia sufficiens. Tum ad docendum populum: qualis traditur in Catechismo ad Parochos edito Concilij Trident. iussu. Labia enim Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirent ex ore eius, Malachia 2.] Cumque sit pastor, prout dicitur in cap. Si in plebibus. distinct. 63. debet omnibus præbere vitæ pabulum. Tum etiam ad distinguendum inter peccatum, & non peccatum, pro officio idonei Confessarij, ex cap. Omnis vtriusque sexus, De penitentiis, & remissionibus. Ad quod instructum ipsum reddere ad Deum gloriam, & proximorum salutem, scopus noster est in hoc opere.

Fit rursus vt ad Episcopatum maior scientia requiratur, quam ad alia beneficia curata: quia Episcopo non tantum committitur animarum cura, sed etiam personarum, & rerum Ecclesiasticarum, ex cap. De persona, vnde cetera, quasi. 1. ex cap. Nisi cum pridem De renunciatione: ita ut necessaria sit illi tam sacrarum literarum, quam sacrarum Canonum scientia: qua iuxta cap. Omnes psallentes, distinct. 38. non perfunctorie, sed perferuabiliter possit ex eis docere, & regere populum sibi commissum: paratus semper in satisfactionem omni poscenti ipsum rationem, de ea quæ in nobis est spe, ex prima Petri cap. 3. Atque totius huius diuersitatis rationem bonam ex D. Thoma habet Tabiena in verbo, *Clericus* 2. num. 3. quod habenti beneficium simplex, solummodo incumbat scire necessaria ad officium eidem beneficium adiunctum debite exequendum: habenti vero beneficium curatum, scire legem incumbat: tanquam ei ex cuius ore est requirenda. Non tamen scire cum ea perfectione, vt omnes questiones legis sciat: quia debet in illis recursus haberi ad Episcopum: cuius est scire ea quæ in lege difficultatem habere possunt, ac de eis interroganti respondere, & satisfacere, iuxta ante citata ex D. Petro.

Tertium documentum est: De scientia ad beneficium requisita respectu ordinis quem habet adiunctum. sic Concilium Trident. statuere in particulari: vt ad primam tonsuram, sess. 23. cap. 4. requiratur, quod quis rudimenta fidei edoctus, sciat legere & scribere: & ad minores ordines in sequent. cap. 11. quod intelligat saltem linguam Latinam: ad subdiaconatum vero, & diaconatum in cap. 13. vt literis, & iis quæ ad tales ordines exercendos pertinent, instructus sit: ad presbyteratum autem in cap. 14. vt idoneus sit ad populum docendum ea, quæ scire est omnibus necessarium ad salutem: & ad sacramenta administranda. De quo vltimo sic Nauar. in *Enchir.* cap. 25. num. 133. Sacerdos quatenus sacramenti minister scire debet cuiusque sacramenti formam, & materiam & modum debitum administrandi. Ad Episcopatum denique in præcedenti sess. 22. cap. 2. requirit, vt quis scientia eiusmodi polleat, vt muneri sibi iniungendo possit satisfacere: ideoque vt antea in vniuersitate studiorum magister, seu doctor aut licentiat in sacra Theologia, vel in iure canonico, merito sit promotus, aut publico alicuius Academiæ testimonio idoneus esse ad alios docendos ostendatur.

Occurrit autem duplex dubium: vnum, An vt collatio Episcopatus sit valida, sufficiat vt is cui confertur, sit doctor, vel licentiat, vel testimonium habeat de quo Concilium legitur: quamuis secundum rei veritatem non debeat sufficientem doctrinam. Alterum, An si contra statuta Aca-

demia quidem, non seruatis iis quae illa requirunt promotus sit ad gratiam: sed alioqui sufficienter literatus sit, rata censetur collatio. Ad quorum prius respondendum est: quid sit in foro externo; in foro conscientiae, talem teneri sibi comparare scientiam sufficientem ad officium suum praestandum; & interea suum defectum per aliquem, vel aliquos viros doctos supplere, iuuando se ipsorum opera, ministerio, & literis: nam alioqui erit in statu peccati mortalis tanquam is, qui nescit ea, quae ad statum, & officium suum, tale ac tantum pertinent; non teneri autem absolute simpliciterque Episcopatum dimittere, dummodo suppleat defectum: per dicenda in sequenti documento intelligi potest. Ad posterius vero dubium respondendum est, in eo casu censendam ratam collationem: quia talis debuit condemnari per Iudicem Academiae, ut promotio ipsius esset nulla; quod cum non sit factum, promotio habenda est rata, & valida: nisi contingat inud, de quo Mor tomo 2. lib. 6. cap. 6. quaest. prima, videri potest.

Quartum documentum est. Quando quis est modice literatus, sed non sufficienter, collationem quidem beneficii esse validam, prout ostendit Nauarrus ad cap. Si quando, Descriptis exceptione 15. sed ipsum obligari eidem beneficii renuocare, iuxta cap. Nisi cum pridem, De renunciatione §. Pro defectu. Quamquam dantur tres casus, in quibus cessat talis obligatio. Primus est, cum ardens charitas, & vitae morumque probitas, potest supplere scientiae defectum, tunc enim accedente dispensatione Ordinarij beneficium retineri potest, ex Angelo in verbo Clericus 2. num. 4. in fine, & Sylvestro, eodem verbo sub initium. Alter casus est, cum spes datur, quod accipiens beneficium, breui erit illo dignus; intereaque studet; ex iisdem auctoribus, & Nauarro in Enciclii cap. 25. num. 133. Postremus est, quando etiam si non sit spes profectus, ut ob etatem nimium prouectam, nihilominus vitae honestae esse inuenitur ille qui beneficium curatum accepit. Is enim ex Episcopi dispensatione potest ipsum retinere: dummodo Episcopus ipse constituat illi coadiutorem, aut Vicarium, qui officium faciat. Habetur iste casus ex Concil. Trid. sess. 21. De reform. cap. 6.

Quintum documentum est: Si conueniens, seu sufficiens sit literatura, quamuis non sit eminent, illum qui accipit beneficium neque peccare, neque teneri illud resignare: quantumuis sit Episcopus ex supra citato §. Pro defectu: & ex aliis, quae habet Nauarrus ad cap. Si quando, Descriptis, exceptione 16. Caeterum si quis longo vsu sibi comparasset notitiam omnium quae necessaria sunt ad aliquod beneficium, absque eo quod literas didicerit, videtur ad illud saltem cum Ordinarij dispensatione promoueri posse: cum ut morum probitas, sic vsus, & experientia possit literaturae defectum supplere.

Postremum documentum est: Id quod de literaturae necessitate ad beneficium, hic dicitur, extendendum esse ad sanitatem mentis: nam insanus longe ineptior est, quam illiteratus ad obeundum officium beneficio adiunctum: ita ut dubium non sit, quin collatio cuiuscumque beneficii ei facta, sit inualida.

De probitate morum.

SECTIO III.

DE hac re bene differit Nauarr. in sequenti exceptione 17. & in Miscellaneo 34. De oratione. Quid vero sit de ea re nendum explicat sequentibus propositionibus. Prima est: Cum quis fuerit contaminatus tali peccato mortali, quod ipso iure inducit irregularitatem, vel aliam inhabilitatem ad beneficium, ut excommunicationem aut suspensionem: ipsum quantumuis peccatum eius sit occultum, non solum peccare mortaliter acceptando beneficium, ad quod est inhabilis, cum nequiter in eo agat: sed etiam promotionem ipsius esse iure ipso nullam, iuxta cap. Si celebrat. De Clerico excommunicato, & ea quae de talibus impedimentis dicta sunt in praecedenti cap. num. 150. Habet autem haec propositio locum in eo etiam qui de peccato poenitentiam egit: quia ut in foro saeculari, sic in Ecclesiastico externo, poena

statuta a iure, etiam poenitenti de peccato, infligitur in satisfactionem debitam reipublica.

Secunda propositio est: Infectum peccato mortali, quod ob illius continuationem, ve scandalum aliamve qualitatem, quae coniunctam habet infamiae notam, peccare mortaliter acceptando beneficium, nec valere ipsius promotionem ad illud. Haec ex eo confirmatur quod talis infamia inducat irregularitatem (de qua egimus in cap. 15. praecedentis tractatus) efficientem ineptum ad executionem officij, propter quod beneficium datur. Aduerte obiter posse huc reuocari illud peccatum, propter quod homo efficitur ineptus ad officium beneficio annexum, quale censetur illud propter quod est quis puniendus exilio, aut perpetuo carcere, aut ad triremes mittendus.

Tertia propositio est. Infectum peccato mortali quod nec inducit inhabilitatem ad beneficia, nec notorium est, & depositione dignum, nec infamia notatum, si de illo perpetrato non poeniteat, peccare mortaliter acceptando beneficium: promotionem tamen illius esse validam. Cuius prior pars probatur: quia in re graui agit contra sacra Scripturae praescriptum, oportet enim Episcopum irreprehensibilem esse, ex priori ad Timoth. cap. 3. & oportet Episcopum sine crimine esse, ex cap. 1. ad Titum. Agit item contra rectam rationem: quia beneficia dantur tanquam militaria stipendia, constituta intercessoribus, & legatis populi ad Deum, pro impetranda gratia ipsius ac peccatorum venia, ut Nauarr. bene declarat in tractatu De oratione initio cap. 18. Ad eam autem intercessionem, & legationem infectus peccato mortali non est idoneus, iuxta illud quod ex D. Gregorio habet Gratianus initio distinctionis 49. Cum is qui displicet ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. Quare male facit accipiendo beneficium: sicut is qui ad militandum idoneus non est, accipiendo militare stipendium. Si opponas, inde sequi oportere promouendum ad beneficium, perinde se ad illud acceptandum praeparare per poenitentiam, atque ad sacramentum suscipiendum, quod non est in vsu positum. Respondetur talem non vsum ceteri posse abusum: cum dubium non sit optandum esse ac consulendum talem praeparationem fieri. Posterior pars vero probatur: quia inualiditatis ratio, nulla alia reddi potest, quam quod per cap. Cum in cunctis, De electione, ad beneficii adeptionem omnino requiratur grauitas morum. At per huiusmodi peccatum occultum non censetur tolli grauitas morum.

Quarta propositio. Eum qui probabiliter ignorat se in statu peccati mortalis esse, quia putat se sufficienti modo contritionem habuisse, & confessionem fecisse de commissis, non peccare admittendo beneficium; illiusque promotionem valere. Probatur: quia nullus alioqui posset vniquam bona conscientia beneficium admittere; sicut nec potest sibi certo persuadere, remissa sibi esse peccata sua, seque iustificatum, & in Dei gratia esse, ex Concil. Triden. sess. 6. c. 9. iuxta illud Eeckstiat 9. Nescit homo vtrum anore an odio dignus sit] & alia quae habentur Iob c. 9.

Vltima propositio: Infectum peccato mortali, nec inducente inhabilitatem ipso iure nec notorio, & depositione digno: nec infamia notato, quale esse potest crimen aliquod superbia, aut inuidia, aut infractionis ieiunij, aut alterius similis, si illius ideo non poeniteat quod nullo modo recordetur, neque aduertat se in tali statu esse: aut non nouit ad acceptandum beneficium tanta puritate opus esse: poenitentiam saltem mentalem acturus, si talia nosset, aut aduertet: non videri peccare mortaliter, nec illius promotionem esse inualidam. Probatur: quia talis ignorantia a peccato saltem mortali excusat, tanquam minuens voluntarium; si non voluit omnino: ex recepta sententia D. Thom. 1. 2. quaest. 6. art. 8. & quaest. 76. art. 4. Ob peccatum vero tantum veniale, etiam notorium, non redditur quis indignus beneficio: ut nec ob mortale, si per iustam poenitentiam deleturn sit, nisi fuerit de iis quae inducunt inhabilitatem aut impediunt ordinis executionem. Vtrumque docet Nauarr. in Miscellaneo 34. De oratione num. sexto. Proque priore facit cap.

Vnum orarium, distinct. 25. & pro posteriori cap. finale, De temporibus ordin.

AL
IS

De dispensatione in beneficio cum indigno.

SECTIO VLTIMA.

177.

V Sum talis dispensationis improbandum esse, non obscure Concilium Trident. indicauit in sess. 6. cap. 1. sess. 23. cap. item 1. & sess. 24. cap. adhuc 1. sub finem. Et ratio est: quia impedit debitam executionem officij, quod diuina institutione incumbit beneficio: vt v. g. Episcopo, vel Curato; impedit, inquam, in iniuriam tum Dei, cuius cultus negligitur: tum animarum quæ ideo misere pereunt tum aliarum personarum, quæ vellent, & possent tali executioni pro dignitate vacare, & satisfacere. Quamquam id non obstat, quin per accidens possit aliquando eidem dispensationi esse locus, idque duobus modis. Prior est, quo Papa potest in iis omnibus dispensare, quæ iure Ecclesiastico, aut statuto fundatoris ad dita fuerint ad illa quæ sunt requisita iure diuino. Sic quoad ætatem dispensare potest in numero annorum ab Ecclesia determinato: & quoad alias qualitates potest cum habente illas in spe, dispensare vt non teneatur eas re ipsa habere, antequam accipiat beneficium: vt cum eo qui non habet quidem sufficientem scientiam: spes est tamen, quod breui habiturus sit.

Neque tantum Papa, sed etiam Episcopus potest in tribus casibus dispensare circa numerum annorum. Primus est, quo per cap. vnicū. De ætate, & qualitate, in 6. permittitur Episcopo dispensare cum eo qui annum 20. absoluit, vt possit recipere dignitatem, aut personatum cui non subest animarum cura. Quæ tamen dispensationem aduerte non debere fieri in cathedrali Ecclesia iuxta Concilium Trid. sess. 24. cap. 12. De reform. nisi cum illis qui 21. annum ætatis absoluerunt. Aduerte item, quod habetur ex cap. Dudum 2. De electione §. Licet autem: de numero dignitatum, quibus subest cura animarum: censendas esse illas, quæ talem curam habent tantum in foro exteriori, vt quæ sunt cum potestate, excommunicandi, suspendendi, interdicens, & ab illidem poenis absolucendi, visitandi, inquirendi, recipiendi procuraciones ratione visitationis: quæ in actus sunt iurisdictionis in foro exteriori.

Secundus autem casus est, apud Syluestrum, Beneficium 3. q. 2. quo Episcopus cum eo qui 25. dispensare potest vt Parochialem Ecclesiam recipiat ante 25. annum, dummodo sit illius ætatis, vt intra annum fiat subdiaconus: ad quem ordinem ex Concil. Trid. sess. 23. cap. 12. De reform. requiratur 22. inceptus, debebit excessisse annum vigesimum. Et. quamuis Armilla in verbo Beneficium, nu. 81. contrarium significet: id tamen satis probabiliter colligitur ex cap. Cum ex eo, De electione in 6. vbi Episcopo conceditur vt cum tali possit ratione studij ad septennium dispensare, ne per id tempus teneatur officium facere per seipsum. Vnde cum ætas ad beneficium non requiratur nisi ob officium: eo ipso quod Episcopo sit potestas dispensandi in officio, quod minus est, consequenter fit potestas dispensandi in ætate, quod est minus. Nam ex regula 35. r. 6. plus, semper in se continet quod est minus, & ex regula 53. eod. lib. Cui licet quod est plus, licet vtique quod est minus. Adde Ecclesiæ vtilius esse, vt studeat is qui nondum 25. annum attingit, quam senior: quia ille qui iunior est, studiosior est cæteris paribus.

Tertius casus est, in multis alijs habens locum quo in omni re in qua potest Papa dispensare cum quibusuis fidelibus, potest quoque Episcopus cum subditis suis, quando vtilitas Ecclesiæ, aut alicuius particularis necessitas exigit: nec Summus ipse Pontifex adiri potest, vel propter breuitatem temporis, aut aliam difficultatem: vel propter scādalum, aliudue iustum impedimentum. Quem casum Syluester notat in verbo, Dispensatio, quest. 9. seu num. 15. casu 2. Pro quo & facit, quod in tali casu si Papa adset præsens, teneretur dispensare: quando quidem tenetur procurare bonum Ecclesiæ, & fidelium saluti consulere: ideoque merito presumitur, quod si rem sciret, ratum haberet talem dispensationem ab Episcopo dari.

178.

Posterior modus, quo per accidens cum indigno dispensari potest, in eo consistit, quod Papam materia propofita interpretari possit, quæ sunt de iure diuino. Nam cū ius omne

diuinum sit propter Ecclesiæ vtilitatem; ipsum potest, & debet eo modo explicari, quo maior inde proficiat Ecclesiæ vtilitas. Fieri autem potest vt magna aliqua Ecclesiæ vtilitas postulet conferri beneficium non digno: de quo Summi Pontificis est iudicare, & statuere. Quoquidem vt recte fiat, tria sunt necessario obseruanda. Primum est, vt ille cui beneficium datur, si non re, saltem spe censeatur eo dignus. Nam qui non speratur futurus vnquam dignus, nullo modo potest recipere beneficium; cum sit contra omnem rationem, vt committatur ei officium ad quod nunquam potest aptus esse. Secundum est: quia ille, qui spe tantum dignus est, reuera dignus non est, quod enim speratur nondum est; & plerumque huiusmodi spes fallax est; maxime in pueris, vt Sorus recte monet lib. 3. De iustit. & iure, quest. 6. art. 2. in fine: propterea oportere, vt tale detrimentum incumbens Ecclesiæ, compenseatur alia maiori, aut æquali vtilitate. Tertium est, vt interea dum talis sit idoneus ac dignus, ita prouideatur beneficio, vt officium ei coniunctum exerceatur ab alio iam idoneo, ne grex Christi graue aliquod damnum patiatur.

Hic pro institutione Cōfessarij de eo, qui sine dispensatione accepit beneficij cuius incapax fuit, siue vt inhabilis, siue vt indignus, nonendum est primo, quod teneatur penitere de tali acceptione iniusta. Secundo, quod non possit amplius tale beneficium retinere, nec alteri resignare (quandoquidem resignatio supponit titulum, seu ius retinendi, quod ipse non habet) sed debeat simpliciter illi renunciare in manu collatoris ordinarij, tanquam is, qui non est ingressus per ostium, sed ascendit aliunde.

Tertio, quod teneatur restituere omnes fructus iniuste perceptos, prout tradidimus sub finem præcedentis sectionis primæ: aut obtinere a Summo Pontifice illorum remissionem. Quarto, quod si beneficium sit curatum, præterquam quod peccat grauius, quam si beneficium esset simplex, omnes iurisdictionis actus, quos exercet nullius sunt roboris: ita ut non valeat ab eo lata excommunicatio, vel data absolutio siue ab excommunicatione, siue a peccatis: nisi taliter possidens beneficium, confirmatus fuerit a Papa, vel ab Episcopo habente ad id auctoritatem. Tunc enim actus omnes iurisdictionis quos exerceuerit, valebunt: ideoque vere absoluet, aliaque faciet, quæ iurisdictionis sunt. Faciet autem non vt pastor ordinarius: sed vt extraordinarius, & delegatus. Quæ doctrina est Rosellæ in verbo Confessio 3. in fine, & Syluestri, Confessorio, quest. 10.

Postremo, quod ne coloratum quidem titulum habeat is qui beneficii capax non est: & ideo nec possit vnquam præscribere, prout docet Rebuffus in tract. De pacificis possess. forib. num. 172. quia falso, & ideo nullo, titulo possidet. Neque suffragatur ei ignorantia ex eod. authore in sequenti num. 204. quoniam ea non potest dare titulum verum, ac quo quis iuste teneat beneficium illud cuius non est capax. Immo neque a peccato excusat, si fit ignorantia iuris: qui enim beneficium accipit, tenetur ea didicisse quæ ad sum statum spectant. Vnde fit, vt non nisi culpabiliter ea ignorare valeat. Verumtamen Thomas Sanchez auctoribus citatis lib. 7. De matrim. disput. 42. num. 15. notat hoc tantum habere locum in omnino incapacibus: quales sunt laicus, & Clericus coniugatus: non autem excommunicatus, & irregularis, & alij id genus. Quid videatur sequendum in praxi, traditur in seq. lib. 2. num. 49, 50, 51, & 53.

CAPVT XIII.

Cuius prior pars est de beneficij Ecclesiastici acquirendi intentione debita.

SUMMARIUM.

- 180 Intentio recipiendi sacerdotium, requisita ad acquirendum beneficium cuius sum, & percipiendum fructus illius.
181 An eosdem fructus perceptos, non habendo talem intentionem, teneatur restituere, & an is etiam qui dubius fuit.
182 An is item qui beneficium parochiale accepit, cum intentione illud dimittendi si offeratur aliud, aut portumonium pinguius.

183 Non